

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Mgr. A. I., Csc.**, zastoupený Mgr. Evou Kantoříkovou, advokátkou se sídlem Šumavská 35, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 19. 2. 2015, č. j. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 5. 2017, č. j. 22 Ad 16/2015 - 63,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. 5. 2017, č. j. 22 Ad 16/2015 - 63 **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí žalované ze dne 19. 2. 2015 č. j. X **se zrušuje** a věc **se jí vrací** k dalšímu řízení.
- III. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 6 500,-Kč k rukám jeho zástupkyně advokátky Mgr. Evy Kantoříkové do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 2. 2015. Při posouzení věci vycházel krajský soud z následujícího skutkového stavu.

[2] Žalobce se narodil dne X v J., v Arménii, jež tehdy byla součástí Sovětského svazu. V zemi původu získal vysokoškolské vzdělání a dále absolvoval postgraduální studium v Institutu psychologie Akademie věd SSSR. Po skončení studia byl výdělečně činný v Arménii. Do České republiky uprchl s rodinou v roce 1993, v roce 1995 mu byl

rozhodnutím Ministerstva vnitra udělen azyl, stejně jako ostatním rodinným příslušníkům. Následně získal v roce 2001 české státní občanství.

[3] Rozhodnutím žalované ze dne 31. 7. 2014 byla zamítnuta žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek § 28 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, neboť žalobce nezískal dobu potřebnou pro vznik nároku na dávku. Tuto žádost podal žalobce dne 2. 7. 2014, přiznání důchodu požadoval k témuž dni. K uvedenému datu však získal pouze 18 roků a 356 dnů pojištění, takže pro vznik nároku nesplnil podmínku alespoň 30 let pojištění. Pro nárok na důchod mu totiž nebylo možno započít dobu zaměstnání vykonávanou na území bývalého Sovětského svazu. Vztahy mezi bývalou Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik byly upraveny Dohodou mezi ČSR a SSSR o sociálním zabezpečení ze dne 2. 12. 1959, publikovanou pod č. 116/1960 Sb. (dále jen Dohoda). Ve vztazích mezi Českou republikou a Arménií byla Dohoda považována za platnou do 22. 9. 2009. Vzhledem k tomu, že žalobce splnil věkovou podmínku nároku na starobní důchod podle zákona o důchodovém pojištění až dne 2. 7. 2014, tedy až po skončení platnosti Dohody, nebylo možné pro zápočet jeho doby zaměstnání v Arménii tuto Dohodu použít. Rozhodnutím žalované ze dne 19. 2. 2015 pak byly zamítnuty námitky podané žalobcem a rozhodnutí vydané v prvním stupni bylo potvrzeno.

[4] Krajský soud vzal při posuzování zákonnosti napadeného rozhodnutí v úvahu judikaturu Nejvyššího správního soudu k výkladu Dohody, především jeho rozsudek ze dne 30. 5. 2007, č. j. 6 Ads 69/2005 – 39 a po posouzení věci dospěl ve shodě s žalovanou k závěru, že uvedená Dohoda není pro zápočet dob zaměstnání (pojištění) žalobce získaných na území bývalého Sovětského svazu aplikovatelná a žalobci tak v důsledku toho nárok na starobní důchod nevznikl. Krajský soud pak provedl i srovnání právní úpravy obsažené v Dohodě s úpravou podle nové Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m. s., která nabyla účinnosti dne 1. 11. 2014 (dále též Smlouva). K otázce, zda by tato Smlouva mohla dopadat na posouzení důchodového nároku žalobce, se však krajský soud nijak nevyjádřil, ač se jí žalobce ve své žalobě dovolával.

[5] Kasační stížnost podal žalobce (dále jen stěžovatel) formálně z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Konkrétně namítal, že žalovaná pochybila, pokud na jeho případ neaplikovala právní úpravu platnou v době, kdy bylo rozhodováno o námitkách proti rozhodnutí vydanému v prvním stupni. V době vydání rozhodnutí o námitkách už totiž vstoupila v platnost Smlouva mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení, která na věc dopadá a podle níž by mu mohly být pro jeho důchodový nárok započteny doby zaměstnání, které získal na území bývalého Sovětského svazu. Tento nárok tedy měl být stěžovateli přiznán od data platnosti Smlouvy. O možnosti aplikace této Smlouvy se však žalovaná v napadeném rozhodnutí vůbec nezmiňovala. Stěžovatel pak v této souvislosti poukázal na stanovisko Veřejného ochránce práv, který ve skutkově shodné věci vedené u něho pod sp. zn. 4128/2015/VOP dospěl mimo jiného k závěru, že „v žádosti o přiznání starobního důchodu od konkrétního dne je implicitně skryta vůle pojištěnce pobírat tento důchod i později, tj. lze dovodit, že je v ní skryta i vůle přijmout důchod od pozdějšího dne, pokud ČSSZ v řízení zjistí, že jej nemůže přiznat od požadovaného dne, ale mohla by jej poskytnout ode dne pozdějšího. V rámci

pokračování

řízení by tedy ČSSZ měla rovněž zjišťovat okolnosti, na jejichž základě by mohla žádosti vyhovět od pozdějšího dne. Jsou-li podmínky pro přiznání důchodu od pozdějšího dne splněny, měla by ČSSZ vydat rozhodnutí se dvěma výroky – prvním by byla zamítnuta žádost o důchod od požadovaného dne, druhým by důchod přiznala ode dne vzniku nároku.“

[6] S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby byl napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

[7] Ve vyjádření k podané kasační stížnosti poukázala žalovaná na skutečnost, že stěžovatel v průběhu námitkového řízení novou smlouvou mezi Českou republikou a Ruskou federací neargumentoval, přičemž sama žalovaná uvedla v napadeném rozhodnutí jen takovou legislativu, která na daný případ dopadá, respektive takovou, která je součástí uplatněných námitek. Navrhla proto, aby byla kasační stížnost zamítnuta.

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížnostních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[9] Mezi účastníky není sporný skutkový stav, Nejvyšší správní soud proto při posouzení věci vycházel z téhož, jako krajský soud a ostatně i žalovaná. Klíčovou otázkou pro posouzení nároku stěžovatele na starobní důchod je pak otázka výběru, výkladu a aplikace právní normy, která dopadá na zjištěný skutkový stav, konkrétně tedy, zda se pro posouzení věci použije i Smlouva mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení, která sice nebyla platná v době rozhodnutí žalované vydaného v prvním stupni, ale platnosti nabyla v průběhu řízení o námitkách, tedy dříve, než bylo o žádosti stěžovatele o starobní důchod pravomocně rozhodnuto.

[10] Lze přisvědčit žalované, že stěžovatel v námitkách podaných proti správnímu rozhodnutí vydanému v prvním stupni na existenci Smlouvy sám nepoukazoval. K tomu ovšem Nejvyšší správní soud podotýká, že námitky byly uplatněny dne 1. 9. 2014, Smlouva však vstoupila v platnost až dne 1. 11. 2014, takže mu to lze sotva vytýkat. Z obsahu žaloby pak Nejvyšší správní soud ověřil, že jedním z ústředních žalobních bodů uplatněných stěžovatelem bylo tvrzení o nesprávném právním posouzení věci v důsledku pominutí aplikace uvedené Smlouvy. K tomu stěžovatel uplatnil relativně obsáhlou argumentaci v bodě III. žaloby.

[11] Na tomto místě je nutno konstatovat, že s tímto žalobním bodem se krajský soud žádným způsobem nevypořádal. Jak bylo uvedeno již výše, soud sice v odůvodnění svého rozsudku provedl srovnání dřívější Dohody a nynější Smlouvy, k tomu nejpodstatnějšímu, zda lze novou smlouvu o sociálním zabezpečení aplikovat na daný případ a zda žalovaná pochybila, pokud tak neučinila, se však nevyjádřil. Lze tedy přisvědčit názoru stěžovatele, že v tomto bodu je napadený rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů a je tak naplněn důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[12] Za nedostatečné v tomto směru považuje Nejvyšší správní soud i napadené rozhodnutí žalované.

[13] Podle § 88 odst. 4, věty třetí, zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, orgán sociálního zabezpečení přezkoumává rozhodnutí, proti němuž byly podány námitky, v plném rozsahu, není přitom vázán podanými námitkami. Podle § 88 odst. 8 citovaného zákona, není-li v odstavcích 1 až 6 a 9 stanoveno jinak, vztahuje se na řízení o námitkách, na rozhodnutí o námitkách a na přezkumné řízení a obnovu řízení, která se týkají rozhodnutí o námitkách, správní řád s tím, že § 90 odst. 1 písm. b), § 90 odst. 3 a § 90 odst. 6, věta druhá správního řádu se nepoužijí.

[14] Je tedy zřejmé, že zákonností správního rozhodnutí prvního stupně se orgán rozhodující o námitkách musí zabývat v plném rozsahu, přičemž na možné uplatňování skutkových a právních novot se použije správní řád. Ten nezakazuje účastníkům uplatňovat v odvolacím řízení právní novoty, naopak, nastanou-li, měl by k nim odvolací orgán přihlížet sám z úřední povinnosti. Skutkové novoty a návrhy nových důkazů pak správní řád povoluje v omezené míře v rozsahu uvedeném v § 82 odst. 4. V řízení o námitkách tedy žalovaná zajisté primárně posuzuje zákonnost rozhodnutí vydaného v prvním stupni, pokud ovšem dojde v průběhu námitkového řízení ke změně právního stavu, je povinna k této skutečnosti přihlídnout z toho hlediska, jak by tato změna ovlivnila posouzení žádosti uplatněného nároku. Není přitom rozhodné, zda se této změny právních předpisů žadatel o dávku v námitkách sám dovolával, či nikoliv.

[15] V projednávané věci vstoupila v průběhu námitkového řízení ve věci starobního důchodu stěžovatele v platnost Smlouva mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení, u níž nelze vyloučit, že může mít vliv na posouzení nároku stěžovatele. Otázkou, zda tato smlouva dopadá na posouzení věci, se tedy měla žalovaná v napadeném rozhodnutí zabývat bez ohledu na skutečnost, že sám stěžovatel na ni ve svých námitkách nepoukazoval. Jedná se o pochybení, které mohlo mít vliv na zákonnost rozhodnutí.

[16] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud zrušil podle § 110 odst. 2 s. ř. s. jak napadený rozsudek Krajského soudu v Brně, tak i rozhodnutí žalované o námitkách, a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V něm je žalovaná vázána právním názorem tak, že nárok stěžovatele na starobní důchod posoudí znovu s použitím Smlouvy a poté o námitkách opětovně rozhodne.

[17] Stěžovatel měl ve věci úspěch, vzniklo mu tak podle § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud rozhodoval ve věci podle § 110 odst. 2 s. ř. s., musel podle odst. 3 rozhodnout jak o nákladech řízení o kasační stížnosti, tak o nákladech řízení o žalobě. V řízení o žalobě vznikly stěžovateli náklady spojené s jeho právním zastoupením, kdy advokátka Mgr. Eva Kantoříková učinila ve věci 4 hlavní úkony právní služby (převzetí a příprava věci, sepsání žaloby a účast na dvou jednáních soudu), za což jí náleží podle § 7 a § 9 odst. 2 vyhl. č. 177/1996 Sb., odměna v celkové výši 4000,-Kč a náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 cit. vyhl. celkově ve výši 1200,-Kč, v řízení o kasační stížnosti pak učinila jeden hlavní úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti), za což jí náleží odměna dle výše citovaných ustanovení vyhlášky ve výši 1000,-Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300,-Kč. Nejvyšší správní soud tak uložil žalované zaplatit stěžovateli na nákladech řízení úhrnnou částku 6 500,-Kč, a to do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

pokračování

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky
(§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 6. března 2019

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu